

Kulturministeriet  
Nybrogade 2  
1203 København K

*Sendt elektronisk til Astrid Højbo Bjørn, ahb@kum.dk*

## **Høring over forslag til lov om ændring af lov om ophavsret (Indførelse af en præstationsbeskyttelse og beskyttelse mod digitalt genererede efterligninger mv.)**

Dataetisk Råd takker for muligheden for at kommentere forslaget til lov om ændring af ophavsretsloven. Rådet bemærker, at det ikke var blandt de oprindelige høringsparter i denne høring, på trods af at lovforslaget indeholder væsentlige dataetiske perspektiver. Rådet indsender derfor dette høringssvar efter fristen efter aftale med Kulturministeriet.

I henhold til retningslinjerne i lov kvalitetsvejledningen skal rådet høres over udkast til lovforslag, der ligger inden for det område, rådet beskæftiger sig med. Som rådgivningsorgan for regeringen og Folketinget arbejder rådet med dataetiske problemstillinger knyttet til spørgsmålet om, hvordan anvendelse af ny teknologi kan ske med udgangspunkt i borgernes rettigheder, retssikkerhed og grundlæggende samfundsmæssige værdier.

Dataetisk Råd har valgt at afgive dette høringssvar, fordi den del af forslaget, som omhandler beskyttelse af personlige, fysiske kendetegn mod digitalt genererede efterligninger, berører grundlæggende spørgsmål om retten til at kontrollere sin digitale identitet, image mv.

### **1 Opsummering af Dataetisk Råds pointer:**

Dataetisk Råd støtter lovforslagets formål om at beskytte borgere mod misbrug af digitalt genererede efterligninger, da det styrker selvbestemmelse og kontrol over digital identitet. Rådet identificerer dog tre kritiske dataetiske udfordringer:

1. **Uklar grænsedragning mellem beskyttede og ikke-beskyttede ytringer:**  
Lovforslagets undtagelser for satire, parodi og samfundskritik er vagt formuleret, og der mangler præcise kriterier for, hvornår satirisk indhold bliver til farlig misinformation. Den brede vurderingsramme skaber risiko for vilkårlige afgørelser, især når de skal træffes af automatiserede systemer med dokumenterede vanskeligheder med at forstå kontekst, ironi og kulturelle nuancer.
2. **Risiko for overblokering af lovligt indhold:** Den uklare grænsedragning kan medføre, at platforme vælger en forsigtig tilgang og fejlagtigt fjerner lovligt satirisk eller

parodisk indhold for at undgå juridiske konsekvenser, hvilket uretmæssigt begrænser borgernes ytringsfrihed og adgang til information.

3. Tvivl om lovens praktiske effektivitet: Når platforme allerede har problemer med at fjerne andet ulovligt indhold, er det uklart, om loven vil have reel effekt.

## **2 Positive aspekter ved lovforslaget**

Dataetisk Råd finder lovforslagets hensigt om at beskytte borgere mod misbrug af deres personlige kendetegn gennem digitalt genererede efterligninger både væsentligt og legitimt.

Ved at introducere denne beskyttelse understøtter lovforslaget det centrale dataetiske princip om selvbestemmelse. Det medvirker til at sikre, at personer får kontrol over, hvordan deres personlige kendetegn bruges i digitalt genereret indhold – en rettighed der er særligt vigtig i en tid, hvor teknologiske muligheder for at manipulere og misbruge personlige data vokser hurtigt.

## **3 Dataetiske udfordringer**

På trods af lovforslagets positive formål ser Dataetisk Råd også nogle dataetiske udfordringer, som er vigtige at have for øje. Lovgivning på det digitale område indebærer således også i dette tilfælde vigtige balancer mellem forskellige hensyn. I dette tilfælde står ønsket om at beskytte borgeres kontrol over deres digitale identitet over for centrale dataetiske værdier som ytringsfrihed, frihed og adgangen til information.

Disse afvejninger bliver særligt komplekse, når lovgivning skal implementeres i praksis gennem automatiserede systemer på digitale platforme, hvor nuancerede juridiske og etiske vurderinger skal træffes i stor skala og med høj hastighed. Dataetisk Råd vil derfor gerne gøre opmærksom på tre centrale dataetiske udfordringer forbundet med lovforslaget, som bør overvejes i den videre lovgivningsproces.

### **3.1 Risiko for uklar grænsedragning mellem beskyttet og ikke-beskyttet ytring**

For det første er lovforslagets undtagelse af 'karikatur, satire og parodi fra den generelle beskyttelse mod virkelighedsnære, digitalt genererede efterligninger af personlige kendetegn' uklar. Som det fremgår af lovforslagets § 73 a, stk. 2, omfatter bestemmelsen ikke efterligninger, der 'hovedsagelig er udtryk for karikatur, satire, parodi, pastiche, magtkritik, samfundskritik o.l., medmindre efterligningen udgør misinformation, som konkret kan medføre alvorlig fare for andres rettigheder eller væsentlige interesser.'

Denne formulering skaber betydelige grænsedragningsproblemer mellem beskyttet og ikke-beskyttet materiale. I et dataetisk perspektiv er flere relevante dimensioner af denne problematik:

*Definitions-mæssige udfordringer:* Lovforslaget giver ikke præcise kriterier for, hvornår satirisk indhold overgår til at udgøre farlig misinformation. Dertil kommer, at misinformation i sig selv kan være svært at definere entydigt. Der ses i det øvrige lovforslag ikke tiltag, der i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til den vanskelige afgrænsning af 'misinformation' og øvrige begreber. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skal vurderingen ske konkret og omfatte faktorer som "efterligningens grafiske kvalitet, samt de ord, handlinger, genstande, lokaliteter, personer og sammenhænge i øvrigt, som optræder i efterligningen." Denne brede vurderingsramme skaber imidlertid risiko for vilkårlige og inkonsistente afgørelser.

*Risikovurderingens kompleksitet:* Lovforslagets krav om at vurdere, om efterligninger "konkret kan medføre alvorlig fare for andres rettigheder eller væsentlige interesser såsom liv, helbred, privatliv, eller ejendom," placerer et komplekst skøn hos dem, der skal håndhæve reglen.

Dataetisk Råd opfordrer Kulturministeriet til at overveje hvorledes f.eks. vejledning kan understøtte en ensartet og entydig forståelse af, hvordan 'alvorlig' fare skal forstås og appliceres i afgørelser.

*Maskinelle systemers begrænsninger:* Vanskelighederne med at afgrænse beskyttet og ikke-beskyttet materiale bliver yderligere kompliceret af håndhævelsen af lovforslaget, der i sidste ende kan blive varetaget af maskinelle systemer iværksat af de platforme, hvor relevant materiale bliver delt.

Som lovforslaget anerkender, kan digitale efterligninger spredes hurtigt på internettet, hvilket ofte vil kræve hurtige, automatiserede beslutninger om moderation og eventuel begrænsning af indholdet. Automatiserede systemer har imidlertid dokumenterede vanskeligheder med at forstå kontekst, ironi, satiriske nuancer og ikke mindst kulturelle referencer. Det kan føre til forkert begrænsning af lovligt indhold, der på grund af systemernes udbredelse, skala og hastighed kan forøge negative effekterne i en stor skala.

### 3.2 Risiko for overblokering af lovligt indhold

I forlængelse heraf er Dataetisk Råd bekymret for, at den uklare grænsedragning kan medføre overblokering af lovligt indhold. Dette kan forekomme, hvis platforme og andre aktører vælger en forsigtig tilgang for at undgå juridiske konsekvenser og fjerner lovligt satirisk eller parodisk indhold for at være op den sikre side. I det dataetiske perspektiv vil

dette være problematisk, idet borgernes ytringsfrihed og også deres adgang til information begrænses uretmæssigt.

Dataetisk Råd opfordrer Kulturministeriet til at overveje, hvorledes der i den videre lovgivningsproces kan overvejes mere præcise retningslinjer for, hvordan undtagelserne skal fortolkes, og at der etableres klare procedurer for, hvordan borgere kan få prøvet afgørelser om fjernelse af indhold.

### 3.3 Spørgsmål om lovforslagets praktiske effektivitet

Afslutningsvist rejser Dataetisk Råd tvivl om den praktiske effekt af lovforslaget. Ifølge bemærkningerne skal lovforslaget primært bruges til at aktivere forordningen om digitale medietjenesters regler vedrørende forpligtelsen til at tage skridt til at fjerne ulovligt indhold. Men allerede i dag er der problemer med at holde platformene fri for eksempelvis overgrebsmateriale og andet ulovligt indhold. Lovforslaget vil ikke nødvendigvis ændre på de grundlæggende udfordringer med håndhævelse og kontrol på digitale platforme. Dataetisk Råd opfordrer derfor Kulturministeriet til at overveje, hvorledes håndhævelsen af loven kan styrkes.

Desuden kan der også stilles spørgsmål ved lovens afskrækkende effekt på dem, der skaber de mest skadelige digitalt genererede efterligninger. Sådanne personer handler i nogle tilfælde med forsætlig overtrædelse af normer for ordentlig adfærd og eksisterende love. Det er uklart, hvor mange af disse aktører der vil holde sig tilbage, blot fordi det bliver specifikt ulovligt at skabe sådanne efterligninger. Det er beklageligt, da deep fakes udgør et reelt problem og derfor bør håndteres igennem effektiv lovgivning.

Dataetisk Råd anbefaler derfor, at loven suppleres med oplysning, kampagner og andre sådanne aktiviteter, der kan bidrage til at udbrede kendskab til de skadelige effekter af digitalt genererede efterligninger.

Dataetisk Råd står til rådighed for uddybning og yderligere rådgivning.

På vegne af Dataetisk Råd og med venlig hilsen,

Johan Busse

Formand for Dataetisk Råd